

Sámi Giellagáldu

Sää'm Kïöllka'lddi

Säämi Kielâkâldee

Sáme Giellagáldo

Saemien Giëlegaltije

## Hovdâ Säämi Kielâkâldei

Säämi Kielâkâldee lii toimâm Säämi Parlamentaarlii Rääđi vuálásâžžân ive 2013 räajist, já tääl mij uuccâp hoovdâ vuáđudiđ, jođettiđ, nanodiđ já viđásabboht ovdediđ Säämi Kielâkâldee. Seervah-uv tun taan juávkun?

Säämi Kielâkâldee lii Suomâ, Taažâ já Ruotâ Sämitiigij ohtsâštave-eennâmlâš áámmátulmui orgaan sâmikielâaasijn. Säämi Kielâkâldee ulmen lii suojâliđ, kattiđ já ovdediđ kulttuurâربی, tego sâmikielâi kirje- já sárnumkielâ. Virgálávt Säämi Kielâkâldest lii ohtâvuotâ Taažâ Sämitiigán. Tom joođeet stivrâ, mast jieškote-uv kuulmâ sämitiggeest lii siämmáá ennuv ovdâsvástádâs.

Säämi Kielâkâldee västid sâmikielâin. Säämi Kielâkâldee kalga toimâđ ohtsâš äššitobdee áámmátlâšorgaanin sâmikielâi kirjekielâ normiimân kyeskee aasijn. Taat kuáská terminologia já čäällimnjuolgâdusâi normiimân. Säämi Kielâkâldee kalga riggođiđ sâmikielâid já tienuuvt vaiguttiđ sâmikielâi turviimân puátteevuođâst.

Säämi Kielâkâldest kalga leđe 12 parged juohhum jieškote-uv kuulmâ staatân, já sij láá siämmáá haaldâtlii hoovdâ vuálásiih. Hovdâ tuáimá Säämi Kielâkâldee alemus haaldâtliâš hovdân já sust lii ovdâsvástádâs tooimâ haaldâtlii já áámmátlii joođeetmist. Hovdâ kalga vuáđustiđ já ravviđ aasijn, maid tuálvuh stiivrân, já sust lii ovdâsvástádâs stiivrâ miäradâsâi olâšutmist. Hovdâ västid meid tast, ete ekonomâlâš toimâ tábâhtuvá vyeimist orroo njuolgâdusâi miel.

Mij uuccâp ovtâstittee, puátusân viggee já dyynaamlii hoovdâ, kote pasta jođettiđ Säämi Kielâkâldee pisováá tooimân. Mij halijdep, ete tust lii maister škovliittâs, formaallâš tohâlâšvuotâ sâmikielâst. Tust kalgeh leđe šiev jođettemtááiduh já mielâstis hárijánem joođeetmist já tave-eennâmlii oovtâstpargoost. Šiev kommunikaatitááiduh sehe táiduh finniđ puátusijd oovtâst iärâsijguin. Vâljejum olmooš kalga mättiđ kirjálávt já njálmálávt sehe:

- sâmikielâ
- tárukielâ, ruotâkielâ tâi suomâkielâ já
- engâlâskielâ.

## Pälkki já pargoiävtuh

Pargo álgá majemustáá 31.12.2020. Virge pälkki lii staatâ njuolgâdus miel virgekoodi 1062 Hovdâ.

Säämi Kielâkâldee pargest lii virgâlâš ohtâvuotâ Taažâ Sämitiigán válduorganin, já jis ij mudoi lah meridum, te siämmááh pargoiävtuh ko Sämitige pargein Taažâst, tuálih meid täst.

Toimâviste lii ohtâ sämitige toimâtiilijn Aanaar, Ucjuuhá, Hetta, Vuonâpottâ, Kárâšjuuhâ, Kuovdâkiäinu, Manndalen, Tromssa, Skånland, Drag, Hattfjellidal, Snâsa, Kiirun, Juhâmokke tâi Östersund, jis kuárus toimâvisteh láá. Sierâlágán čuávduisist puáhtá sooppâđ.

Säämi Kielâkäldee haalijd spejâlistiđ aalmug kirjáávuođâ já hiettâđ ovtâskâs ulmuu olesváldálii tohálâšvuođâst. Mij avžuuttep tohâlijd iävtukkâsâid uuccâđ toimânaavcâst, avveest, suhâpeeleeest, etnisiteetist, oskolduvâst já seksuaallii sundešuumest peerusthännáá.

Säämi Kielâkäldee tiäddut pargotile ornim ulmuid, kiäin lii hiäjumum toimânahcâ.

Puohháid, kiäh ääsih Finnmarkist já Tave-Tromsast, tuálá staatâ lovnâkasa uáppuloovná ucedem 10 % ihásávt 25 000 ruuvná räi já eromâš viärukepidem.

Mudoi pargeeh nomâttuvvojeh vyeimist orroo laavâi, njuolgâdusâi já sopâmušâi mielđ, já taat kuáská meid páálkán já iälâttâhân, sehe kuudâ mánuppaje keččâlemááigán.

#### *Tiäđustâlmeh*

Tärhibijd tiäđuud virgeest puáhtá finniđ väldimáin ohtâvuođâ:

Suomâ Sämitiigán, Pia Ruotsala, +358 40 726 2688 tâi šleđgâpostâ [pia.ruotsala@samediggi.fi](mailto:pia.ruotsala@samediggi.fi)

Taažâ Sämitiigán, Inger Marit Eira Åhrén, +47 971 29 744 tâi šleđgâpostâ [inger.marit.eira.ahren@samediggi.no](mailto:inger.marit.eira.ahren@samediggi.no)

Ruotâ Sämitiigán, Anita Kitok, +46(0)73-049 41 04 tâi šleđgâpostâ [anita.kitok@sametinget.se](mailto:anita.kitok@sametinget.se)

Uuccâmäigi lii 1.11.2020 räi

Ucâmuš vuolgâttuvvoo jobbnorge peht taan čujottâsâst:

## Direktevra Sámi giellagáldui

Sámi Giellagáldu lea doaimman Sámi Parlamentaralaš Ráđi vuollásažžan 2013 rájes ja dál ohcat direktevrra ásahtit, jodihit, nannet ja viidáset ovddidit Sámi Giellagáldu. Searvvatgo don dása?

Sámi Giellagáldu lea Suoma, Norgga ja Ruota beale sámedikkiid oktasaš davviriikalaš fágaorgána sámi giellaššiin. Sámi Giellagáldu ulbmilin lea suodjalit, gáhttet ja ovddidit kulturárbbi nugo sámi čállingielaid ja hállangielaid. Formálalaččat lea Sámi Gielddagáldus oktavuoha Sámediggái Norgga bealde, ja dan jodihastivra mas golmma sámedikkis lea ovttat mađe ovddastus.

Sámi Giellagáldus lea ovddasvástádus sámegeielain. Sámi Giellagáldu galgá doaimmat oktasaš áššedovdi fágaorgánan áššiin mat gusket sámi čállingielaid normeremii. Dát guoská terminologiiija ja čállinnjuolggadusaid normeremii. Sámi Giellagáldu galgá riggudahttit sámi gielaid ja dieinna lágiin váikkuhit sámegeielaid sihkarastima boahhteáigái.

Sámi Giellagáldus galget leat gitta 12 bargi, iešguđege golmma riikii lokaliserejuvvon, ja leat seamma hálddahušlaš jodiheddji vuollásaččat. Direktivra lea Sámi Giellagáldu bajimuš hálddahušlaš jodiheddji ja sus lea ovddasvástádus doaimma hálddahušlaš ja fágalaš jodihemes. Direktivra galgá ráhkkanit ja rávvat áššiid mat ovddiduvvojit stivrui, ja sus lea ovddasvástádus stivramearrádusaid johtui bidjamis. Direktivrras lea ovddasvástádus das ahte ekonomalaš doaimma dáhpáhušvá gustovaš njuolggadusaide dávistettiin.

Mii ohcat čohkkejeaddji, boadusáŋgiris ja dynamalaš jodiheddji gii sáhtta jodihit Sámi Giellagáldu bissovaš doimii. Mii háliidat ahte dus lea masteroahppu, formálalaš gelbbolašvuoha sámegeielas. Dus galget leat buorit jodihangálggat ja áinnas vásihusat jodihemes ja davviriikalaš ovttasbarggus. Buorit gulahallandáiddu, ja dáidu juksat bohtosiid ovttasbargguin earáiguin. Son guhte virgáduvvo fertet máhttit čálalaččat ja njálmmálaččat sihke:

- Sámegeiela
- Dárogeiela, ruotageiela dahje suomageiela
- Eanjalasgeiela.

## Báلكá- ja bargoeavttut

Bargui álgit manjumušta 31.12.2020. Virggi báلكá lea Stáhta regulatiivva mielde virgekoda 1062 Direktivra.

Sámi Giellagáldu bargiin lea formálalaš oktavuoha Sámediggái Norgga bealde isitáhusan ja dat bargoeavttut čuvvot mat gusket Sámedikki bargiide Norggas, jos eará ii leš mearriduvvon.

Kánturbáiki lea vuolggasajis okta sámedikkiid kánturbáikkiin Anár, Ohcejohka, Heahtta, Vuotnabahta, Kárášjohka, Guovdageaidnu, Olmmáivággi, Romsa, Skánit, Ájluokta, Aarborte, Snáase, Giron, Jáhkámáhkke, Dearná dahje Staare, jos leš guoros kántursadji. Eará čovdosa sáhtta leat vejolaš šiehtadit.

Sámi Giellagáldu háliida speadjalastit álbmoga girjáivuoda ja váldit ávkki ovttaskas olbmo ollislaš gelbbolašvuodas. Mii ávžžuhat dohkálaš kandidáhtaid ohcat, beroškeahhtá doaimmanávccain, agis, sohkabealis, etnisihttas, oskkus ja seksuála sojus.

Sámi Giellagáldu deattuha bargodiliid láchčima olbmuid geain lea hedjonan doaimmanákca.

Buohkaide geat ássat Finnmárkkus ja Davvi-Romssas gusto Stáhta loatnakássa oahppoloana unnideapmi 10 %:in jahkásaččat gitta 25.000 ru rádjai ja erenoamáš vearrogasus.

Muđui virgáduvvojit bargit gustovaš lágaid, njuolggadusaid ja soahpamušaid mielde, guoská maddái bálkái ja ealáhahkii, ja guđa mánu geahččalanáigái.

*Gulahallan*

Lagat dieđuid virggi birra sáhtta oazžut go váldá oktavuoda:

Sámediggái Suoma bealde, Pia Ruotsala-Kangasniemi, +358 40 726 2688 dahje e-poasta [pia.ruotsala@samediggi.fi](mailto:pia.ruotsala@samediggi.fi)

Sámediggi Norgga bealde, Inger Marit Eira Åhrén, +47 971 29 744 dahje e-poasta [inger.marit.eira.ahren@samediggi.no](mailto:inger.marit.eira.ahren@samediggi.no)

Sámediggi Ruota bealde, Anita Kitok, +46(0)73-049 41 04 dahje e-poasta [anita.kitok@sametinget.se](mailto:anita.kitok@sametinget.se)

Ohcanáigemearri lea 01.11.2020

Ohcan sáddejuvvo jobbnorge bokte dán čujuhusas:

## Direkterra Sáme Giellagállduj

Sáme Giellagálldo I doajmmam Sáme Parlamentáralasj Ráde vuolen 2013 rájes ja dálla áhtsáp direkterav ásadittjat, lájddidittjat, nannodittjat ja vijddásappot ávdđánahtátjit Sáme Giellagáldov. Hiebak dån dási?

Sáme Giellagálldo I Suoma, Vuona ja Svieriga sámedikkij aktisasj nuorttarijkalasj máhttguovdásj sáme giellaássijn. Sáme Giellagáldo ulmme I bisodit, várjjalit ja ávdđánahttet kultuvrraárbev; sáme tjállemgiela ja hállamgiela. Formálatlattjat la Sáme Giellagálldo Vuona Sámedikke vuolen ja lájddiduvvá stivras manna I jábđđásasj ávdástibme fert sámedikke.

Sáme Giellagáldon la ávdásvástádus sámegielajs. Sáme Giellagálldo doajmmá aktisasj máhttguovdátjin ássijn ma guoski sáme tjállemgielaj normerimij, degu terminologiddja ja tjállemnjuolgadusá. Sáme Giellagálldo galggá sámegielajt boannodit ja dajna vuogijn doarjjalit vaj bissu boahtteájggáj.

Sáme Giellagálldo galggá virgájduhttet gitta 12 bargge, barggosajij gálmån rijkan ja gulluji sámmi tjuottjodiddje direkterraj. Direkterra I Sáme Giellagáldo alemus tjuottjodiddje ja sujna I ávdásvástádus dájma tjuottjudusás ja giellabargojs. Direkterra ássijit gárvet ja rádev vaddá gatjálvisájn ma stivrraj buvteduvvi ja stivrramárrádusájt dájmat. Direkteran la ávdásvástádus vaj ekonomidjalasj doajmma tjuovvu njuolgadusájt ma li fámon.

Mij áhtsáp tjoahkkijiddje, ulmmediedulasj ja doajmmelis lájddijiddjev gut barggá vaj Sáme Giellagálldo stuoves doajmman sjaddá. Mij sihtap dujna I masteráhpáduš ja formálasj máhttudahka sámegielan. Dujna I buorre lájddimvuohke ja sávadahtte I lájddijiddjen ja nuorttarijkalasj aktisasj bargujn barggam. Dujna I buorre guládallamtjähppudahka ja máhtá biejadum ulmijda jávsádit aktan iehtjádijn. Gut virgájduvvá direkteran háhttu tjálatlattjat ja njálmálatlattjat máhttet:

- Sámegielav
- Vuonadárogielav, svierigadárogielav jali suomagielav
- Ieŋgisgielav

## Bálkká- ja barggovidjura

Álggem maŋemusát 31.12.2020. Bálkká Stáhta regulatijva virggekávdá milta 1062 Direkterra.

Sáme Giellagáldo barggij barggovađde I Vuona Sámedigge. Bargge galggi dajt barggovidjurijt tjuovvot ma gulluji Vuona Sámedikke barggonjuolgadusájda, jus ietjá ij mierreduvá.

Barggobájkke I akta sámedikkij kontávrrábájkis Anár, Ohcejohka, Heahtá, Vuotnabahta, Kárášjohka, Guovdageaidnu, Olmmáivággi, Romsa, Skánit, Ájluokta, Aarborte, Snáase, Giron, Jáhkámáhkke, Dearná jali Staare, jus guoros kontávrráladnja gávnnu. Ietjá tjoavddusij birra máhtá sjehtadit.

Sáme Giellagálldo sihtá moattevuodav sebrudagán gávvidit ja ulmutja máhttudagáv ávkken válldet. Mij bádtjip gávnnas kandidáhtajt átsájtjit, berustahtek sáhtusvuodas, álldaris, sjierves, álmuktjerdalasvuodas, jáhkos jali sexuellak luondos. Sáme Giellagálldo adná ájnnašijn barggovidjurijt hiebadit ulmuttijda gejn li sáhtusvuoda.

Gájka gudi Finnmárkon ja Nuortta-Romsan árru ja gen la oahppamládna Stáhta ládnakásson oadtju jahkásattjat 10 % binnedimev, gitta 25.000 kr rádjáj ja sierra värrotabellajt.

Virgájduvvá lágaj, njuolgadusáj ja sábadisáj milta ma li fámon ja gullu aj bálkkáj ja pensjávnnáj. Gudá máno gáhttjalimájggáj.

lenep diedo

virge birra oattjo jus aktavuodav váldá:

Sámedigge Suoman, Pia Ruotsala-Kangasniemi, +358 40 726 2688 jali e-pávsstá  
pia.ruotsala@samediggi.fi

Sámedigge Vuonan, Inger Marit Eira Åhrén, +47 971 29 744 jali e-pávsstá  
inger.marit.eira.ahren@samediggi.no

Sámedigge Svierigin, Anita Kitok, +46(0)73-049 41 04 jali e-pávsstá anita.kitok@sametinget.se

Maŋemus áhtsámbejvve 01.11.2020

Átsálvis rájaduvvá jobbnorge baktu dán adrässaj:

## Direktöore Saemien gielegaaltijsnie

Saemien gielegaaltije lea Saemien Parlamentarihkeles raerien nuelesne orreme 2013 raejeste, j̄ih daelie direktöorem ohtsedibie mij edtja tseegkedh, stuvredh, nænnoestidh j̄ih Saemien Gielegaaltijem guhkiebasse evtiedidh. Sijhth meatan årrodh dam darjodh?

Saemien Gielegaaltije lea Soemen, Nöörjen j̄ih Sveerjen saemiedigkiej ektie faageårgaane saemien gielegyhtjelassine. Saemien Gielegaaltijen ulmie lea kultuvreaerpiem, goh saemien tjaelemegielh j̄ih soptsesegielh, gorredidh, vaarjelidh j̄ih evtiedidh. Saemien Gielegaaltije dam byjjes ektiedimmiem Nöörjen Saemiedigkine åtna, j̄ih stávroste stuvresåvva gusnie doh golme saemiedigkieh seamma gellie tjirkijh stávrosne utnieh.

Saemien Gielegaaltijen lea diēdte dej saemien gieli åvteste. Saemien Gielegaaltije edtja aamhtesemahteles faageårgaanine årrodh aamhtesinie normeradimmiem bijre dejstie saemien tjaelemegielijste. Daate normeradimmiem bijre terminologijeste j̄ih tjaelemenjoelkedassijste. Saemien Gielegaaltije edtja saemien gielide ræjhkoesåbpoe darjodh j̄ih naemhtie viehkiehtidh saemien gieli bætijem aejkien gorredidh.

Saemien Gielegaaltije sæjhta raajan 12 barkijh utnedh, kontovresijiejugmie dejnie golme laantine, j̄ih seamma reerije stávroen nuelesne årrodh. Direktöore lea Saemien Gielegaaltijen bijjemes reerije åvtehke mij diēdtem åtna giehtelimmien reerije j̄ih faageles stávroen åvteste. Direktöore edtja ryöjredidh j̄ih juvnehtidh dejnie aamhtesinie mejtie stávroe edtja giētedidh, j̄ih diēdtem åtna stávroenænnoestimmieh tjirrehtidh. Direktöore diēdtem åtna hoksedh dihte ekonomeles giehtelimmie siejhme njoelkedassi mietie sjugniehtåvva.

Mijjieh iktedihks j̄ih dynamihkeles åvtehkem ohtsebe mij illedahkh jargesne åtna, mij maahta Saemien Gielegaaltijem stuvredh akten ihkuve giehtelæmman. Mijjieh sijhtebe dov leah ööhpehtimmie maasteredaltesisnie j̄ih byjjes maahtoe saemien gielesne. Datne tjoerh væjkele årrodh stuvredh j̄ih maaje dååjrehtimmiem utnedh stuvremistie j̄ih noerhtelaanti laavenjostoste, væjkele årrodh gaskesadtedh j̄ih maehdedh illedahkh jaksedh laavenjostosne mubpiejugmie. Dihte mij barkoem åådtje tjuaara tjaaleldh j̄ih njaalmeldh haalvedh dovne:

- Saemien
- Nöörjen, sveerjen jallh soemen
- Englaantengiele

## Baalhka- j̄ih barkoetsiehkje

Aalkoe minngemes 31.12.2020. Baalhka lea Staaten regulatijven mietie barkoekodesne 1062 Direktöore.

Saemien Gielegaaltijen barkijh sijhtieh sijen byjjes ektiedimmiem utnedh Nöörjen Saemiedægkan goh maadthinstitusjovne, j̄ih barkiji barkoetsiehkje Nöörjen Saemiedigkesne lea faamosne jis ij leah maam akt jeatjah nænnoestamme.

Kontovresijie lea uvtemes aktene dejstie saemiedigkiej kontovresijijste, Anár, Ohcejohka, Heahtttá, Vuotnabahta, Kárášjohka, Guovdageaidnu, Olmmáivággi, Romsa, Skánit, Ajluokta, Aarborte, Snåase, Giron, Johkamohkki jallh Staare, jis kontovresijie gååvnese desnie. Maahta eventuelle jeatjah kontovresijien bijre seamadidh.

Saemien Gielegaaltije sæjhta gellievoetem årroji luvnie vuesiehtidh j̄ih fiereguhten tjåenghkieh maahtoem nuhtedh. Dan åvteste haestebe maehteles kandidaath syökedh, bieielen

funksjovnemahtoem, aalterem, tjoelem, etnisiteetem, religijovnem jïh seksuellevoetem krööhkestidh.

Saemien Gïelegaaltije håksa barkoetsiehkide sjiehteladtedh almetjidie giehpiedamme funksjovnemahtojne.

Gaajhkesidie mah Finnmarhkesne jïh Noerhte-Romsesne årroeh 10 % uhtjiedimmie studijelaajkoste Statens lånekassesne lea faamosne 25 000 kr raajan fierhten jaepien jïh sjïere skaehtiegiehpiedimmie.

Lissine barkijh seehtemem åadtjoeh siejhme laaki, njoelkedassi jïh latjkoej mietie, daan nuelesne baalhka jïh pensjovne, jïh 6 askh pryövetijje.

*Gaskese*

Vielie bievnesh barkoen bijre maahtah åadtjodh daesnie:

Soemen Saemiedigkie, Pia Ruotsala, +358 40 726 2688 jallh e-påaste [pia.ruotsala@samediggi.fi](mailto:pia.ruotsala@samediggi.fi)

Nöörjen Saemiedigkie, Inger Marit Eira Åhren, +47 971 29 744 jallh e-påaste

[inger.marit.eira.ahren@samediggi.no](mailto:inger.marit.eira.ahren@samediggi.no)

Sveerjen Saemiedigkie, Anja Taube, +46(0)73-049 41 04 jallh e-påaste [anita.kitok@sametinget.se](mailto:anita.kitok@sametinget.se)

Ohtsememierie 01.11.2020

Ohtseme seedtesåvva jobbnorgen tjïrrh daesnie: